

[Gert Petersen.]

deri. Men det var ikke tilfældet i efteråret og vinteren 1969 i De Forenede Nationer ved generalforsamlingen. Tværtimod udløste det amerikansk-sovjetiske fællesforslag kritik fra en lang række stater: Man gættede fra mange forskellige sider, at det, det drejede sig om, måtte være en total afmilitarisering af havbunden og ikke blot et spørgsmål om kernevåben. Man stillede krav om en løfteparagraf i stil med den, der findes i traktaten mod spredning af kernevåben, om; at man i hvert fald vil fortsætte forhandlingerne, og man ønskede kontrolmulighederne forbedret i forhold til det amerikansk-sovjetiske forslag, bl. a. ville man have FN's generalsekretær som en slags kontrolteknisk koordinator. Man krævede også en ret i sidste instans for de enkelte stater til at inspicere mistænkelige genstande på havsens bund.

Resultatet af hele denne debat blev, at det, som Sovjetunionen og USA havde troet var det sidste ord i sagen, ikke blev det sidste ord i sagen. Forslaget måtte tages tilbage til Genève. Man måtte kigge på det forfra.

Der kom så et nyt, revideret fællesforslag fra Sovjetunionen og USA. I dette nye forslag fastholdt man, at forbuddet kun skulle gælde kernevåben og andre masseødelæggelsesmidler, men man accepterede en meget kraftig udvidelse af kontrolbestemmelserne, hvor man imødekom mange af de bemærkninger, der var faldet på FN's generalforsamling, dog ikke dem om generalsekretæren, og accepterede en klarere formulering af de 12 sømil. Det var ikke noget; supermagterne har lagt sig særlig stærkt på — Sovjetunionen måske — det var et krav, som først og fremmest var kommet fra en række små magter, for hvem 12 sømil endda dårlig nok var tilstrækkeligt. Derimod ville man ikke acceptere en løfteparagraf i stil med den i traktaten mod spredning af kernevåben.

Det var i foråret 1970, og nu kunne man så forvente, at den hellige grav var vel forvaret, og at disse noget kværvulante små og mellemstore stater — hvoriblandt Danmark ikke fandtes, må jeg lige indskyde — ville sige: nu er den i orden, nu kan vi acceptere jeres geniale forslag.

Men sådan gik det ikke. I Genève blev en

række stater, deriblandt Sverige, ved med at kritisere forslaget, og det endte med, at Sovjetunionen og USA udarbejdede et helt tredje forslag, som man var færdig med umiddelbart før FN's generalforsamling sidste år. I dette forslag skete der en ny ændring; man accepterede løfteparagraffen, altså en paragraf om at ville fortsætte forhandlingerne og bestræbelser på at gennemføre en generel afmilitarisering af havbunden, og at man ville gøre det i god tro. Det var det, man indtil da havde sagt endda meget stædigt nej til at indføre.

Jeg synes, at denne udviklingshistorie, der altså ender med det tredje fællesforslag fra Sovjet og USA, der til sidst bliver accepteret i Genève og så kommer over til FN's generalforsamling, hvor det så bliver vedtaget med et stort flertal, er både lærerig og interessant, for den viser unægtelig, at den traktat, som vi står med nu, ikke er så meget værd som det forslag, der kom op i FN for 4 år siden. Der er sket en forringelse. Det er altså rigtigt, som det er blevet sagt heroppe: supermagtsdominansen har medført en forringelse af, hvad der kunne være blevet en langt væsentligere traktat, en forringelse, som kan forvandle sig til en sovepude, som hr. Stinus sagde.

Men på den anden side må man dog også erkende, og det synes jeg egentlig er nok så vigtigt, at det forslag, som Sovjetunionen og USA kom med i første omgang, har de så sandelig også måttet ændre; de har heller ikke fået deres vilje igennem. Det synes jeg er væsentligt, fordi vi netop i Danmark er tilbøjelige til, at mene, ikke alene at når supermagterne er enige, så må det da på en eller anden måde være godt; så er det nok ikke så tosset, hvilket det udmærket vel kan være, men også, at når disse to supermagter står sammen, kan man ikke rokke dem, så kan man ikke flytte dem. Det har vist sig netop i forbindelse med denne traktats historie, at det ikke er rigtigt. Supermagterne har kunnet flyttes, de har kunnet bevæges.

Det, som så bliver det sluttelige spørgsmål, man må stille, er: hvis de små og mellemstore stater i højere grad havde kunnet få tilslutning til det pres, som blev udøvet på supermagterne; ville man så have kunnet rokke dem længere? Naturligvis må man erkende, at der er nogle grænser, de ikke kan rokkes ud over, nemlig dér, hvor de føler